

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิทยุชุมชนเป็นผลของความพยายามในการปฏิรูประบบคลื่นวิทยุและสื่อสารมวลชนในประเทศไทย เพื่อรองรับเสรีภาพของสื่อมวลชน ในการนำเสนอข่าวสารและสิทธิในการรับรู้ของประชาชน นับตั้งแต่การได้เริ่มต้นกิจการของวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยในปี พ.ศ.2473 วิทยุกระจายเสียงอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐ คือ กรมไปรษณีย์โทรเลข ในปี พ.ศ.2482 รัฐบาลในยุคนจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้โอนกองทะเบียนวิทยุและกระจายเสียงไปให้กรมโฆษณาการ และในอีก 2 ปีต่อมาคือ ในปี พ.ศ.2484 จึงได้โอนสถานีวิทยุกรุงเทพฯ ที่พญาไท ไปขึ้นกับกรมโฆษณาการและเปลี่ยนชื่อเป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยโดยกรมไปรษณีย์โทรเลขมีฐานะเป็นฝ่ายเทคนิค ดูแลด้านความถี่วิทยุกระจายเสียงและมีสถานีวิทยุ 1 ป.ณ เป็นสถานีทดลองที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบ (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2542, หน้า 211) ซึ่งต่อมากกรมโฆษณาการได้เปลี่ยนชื่อเป็น กรมประชาสัมพันธ์

วิทยุกระจายเสียงที่มีขึ้นในประเทศไทย นับตั้งแต่เริ่มแรกเป็นกิจการที่ดำเนินการแบบผูกขาดโดยรัฐ (State Monopoly) ที่ยังไม่มีกฎหมายรองรับสถานภาพจนกระทั่งในปี พ.ศ.2498 จึงมีกฎหมายรับรองสิทธิในการเป็นเจ้าของคลื่นวิทยุ และ โทรทัศน์ มีหน่วยงานของรัฐ จำนวน 8 หน่วย ที่ได้รับการรับรองสิทธิในการดำเนินการทางด้านวิทยุกระจายเสียง คือ กรมประชาสัมพันธ์ ของทางด้านกระทรวงกลาโหม (ซึ่งทั้งสองหน่วยงานได้มีการดำเนินการมาก่อนพระราชบัญญัติ) กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร กรมตำรวจ สำนักพระราชวังและบริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด ซึ่งจัดตั้งเป็นลักษณะรัฐวิสาหกิจ (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2542, หน้า 90)

จากจุดเริ่มต้นและสืบเนื่องของการดำเนินการในเวลาต่อมาเกี่ยวกับบทบาทด้านหลักของวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย คือ เครื่องมือสื่อสารของรัฐที่มีรัฐเป็นผู้กำหนดสาร ไม่ว่าจะเป็นข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิง โดยประชาชนเป็นเพียงผู้รับสารเท่านั้น และเมื่อเวลาผ่านไปกลุ่มทุนเอกชนก็เริ่มเข้าไปมีบทบาทในกิจการวิทยุกระจายเสียงที่รัฐเป็นผู้ถือครอง โดยได้ขยับแนวทางการ

เป็นผู้กำหนดสารที่สื่อไปยังประชาชน เช่นเดียวกับที่ภาครัฐกระทำปี พ.ศ.2500 ถึง พ.ศ.2516 กิจการวิทยุกระจายเสียงภายใต้การดำเนินการของรัฐในลักษณะการกิจการราชการ ได้ก้าวไปสู่การดำเนินการเชิงธุรกิจเกือบทั้งหมด โดยได้มีการเปิดให้เอกชนเข้าแสวงหาผลประโยชน์จากคลื่นวิทยุ 4 รูปแบบ คือ

1. การขายเวลาโฆษณา
2. การให้เช่าช่วงเวลา
3. การให้เช่าหามาทั้งคลื่น
4. การที่ได้ให้เอกชนลงทุนสร้างสถานี และจ่ายค่าตอบแทนรายเดือน รายปี โดยมี

กำหนดเวลาระยะสัญญา (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2536, หน้า 215)

จากความเป็นเจ้าของสื่อมวลชนภายใต้ความดูแลรับผิดชอบของหน่วยราชการและกลุ่มบุคคลเพียงไม่กี่กลุ่ม เจ้าของสื่อมวลชนยังไม่กระจายกว้างขวางทั่วไป และปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างระบบสังคมไทย ซึ่งยังคงยึดถือในระบบชนชั้น โครงสร้างของการบริหารประเทศมีลักษณะผูกขาดอำนาจทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ดังนั้นเนื้อหาในสื่อมวลชนอาจไม่เป็นประโยชน์ และไม่อาจเป็นที่เข้าใจของประชาชนส่วนใหญ่ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลในการกำหนดแบบแผนการไหลของข่าวสารภายในประเทศให้มีลักษณะทางเดียวคือ จากเมืองไปสู่ชนบท (บุญเลิศ สุภคิลิก, 2530, หน้า 996-1008) มีความหมายว่าสื่อวิทยุกระจายเสียงที่มีอยู่ถูกผูกขาดอยู่ในวงจำกัด โดยเอื้อประโยชน์ต่อประชาชนส่วนใหญ่ได้น้อย ประชาชนถูกกำหนดให้มีบทบาทในฐานะผู้ฟัง ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่าผลที่เกิดจากการดำเนินการเช่นนั้นมีโอกาสถูกรอบงำทางความคิดจากสารที่ผู้สื่อ กำหนดหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าประชาชนได้มีการถูกกำหนดวาระ (Agendas Setting) จากสารที่ผู้ครอบครองสื่อมีวัตถุประสงค์ไว้เบ็ดเสร็จแล้ว และเมื่อมองไปถึงการไหลของข่าวสารก็เห็นว่าเป็นไปในทางเดียวคือ จากเมืองสู่ชนบท จากคนส่วนน้อยไปสู่ส่วนใหญ่ แสดงให้เห็นว่าฝ่ายที่มีโอกาสได้ประโยชน์มากกว่า ก็คือ ฝ่ายที่เป็นคนส่วนน้อยผู้ยึดกุมต้นทางของสาร และเป็นผู้กำหนดสารให้ได้ผลประโยชน์ตามความต้องการของตนไว้แล้วนั่นเอง

ในปัจจุบันคลื่นความถี่ในการส่งวิทยุกระจายเสียง มิใช่สิ่งที่จะถูกรอบครอบเพื่อผลประโยชน์โดยเฉพาะของรัฐหรือกลุ่มเอกชนเช่นเดิมอีกต่อไปแต่จะเป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติที่ต้องเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ อันหมายถึงเป็นประโยชน์ต่อประชาชนส่วนใหญ่ แต่การดำเนินการต่างๆ เกี่ยวกับการใช้คลื่นความถี่จะเป็นไปอย่างถูกต้อง ก็ต่อเมื่อมีองค์กรอิสระจัดสรรคลื่นความถี่ตามพระราชบัญญัติ โดยมีคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) และคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) พร้อมทั้งกฎหมายประกอบที่พร้อมแล้วเท่านั้น อย่างไรก็ตามการที่คลื่นความถี่เพื่อประโยชน์สาธารณะ ได้เกิดขึ้นอย่าง

ต่อเนื่องแล้ว ตั้งแต่การดำเนินการของภาครัฐ ในการจัดตั้งองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่คณะกรรมการ ทั้ง 2 ชุด และการตรากฎหมายประกอบก็ยังไม่สามารถดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงได้ ประชาชนจึงมีความเคลื่อนไหวเพื่อบรรลุเจตนารมณ์ เช่น มีการจัดตั้งสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ เพื่อการร่วมตัวจัดทำโครงการนำร่องในการใช้คลื่นความถี่ เพื่อประโยชน์สาธารณะของประชาชนในรูปแบบจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชน ซึ่งจากข้อมูลของสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ คาดว่ามีจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนเกิดขึ้นทั่วประเทศราว 148 แห่ง แม้ว่าการดำเนินการวิทยุภาคประชาชนดังกล่าวยังไม่มีความหมายรองรับอย่างถูกต้อง

วิทยุชุมชนจังหวัดชลบุรี ที่รัฐได้จัดสรรเวลาให้กับประชาชนจัดทำรายการวิทยุเพื่อชุมชน ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดชลบุรี ได้ทำการระบุว่า “ก็เป็นไปได้ในระดับหนึ่ง แต่ก็ไม่สามารถเอื้อประโยชน์และการดำเนินการได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากยังคงติดกรอบรูปแบบของระบบราชการอยู่มาก” (วิทยุชุมชน จังหวัดชลบุรี, 2546, หน้า 21)

ข้อเท็จจริงดังกล่าว มีความเป็นไปได้ว่าประชาชนจะมีความต้องการใช้คลื่นความถี่ในการจัดทำวิทยุชุมชนที่เป็นของประชาชนที่เป็นของประชาชนเองมากกว่า ในอนาคตอันใกล้การเกิดขึ้นของวิทยุชุมชนหรือวิทยุภาคชุมชนมีความเป็นไปได้ว่าจะแพร่หลายมากขึ้นทั่วประเทศ บนความประสงค์ที่จะใช้คลื่นความถี่ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน เพื่อสร้างสรรค์และรักษาผลประโยชน์ท้องถิ่น ตามกำลังความรู้ความสามารถของแต่ละพื้นที่ และบนข้อจำกัดจากระบบน้อยกว่าการร่วมจัดทำรายการในสถานีวิทยุกระจายเสียงของรัฐ แต่การดำเนินกิจการวิทยุชุมชนก็ยังถือเป็นความชอบธรรมตามกฎหมาย และยังไม่สามารถเกิดขึ้นได้ตามกระบวนการที่ถูกต้องตามกฎหมายที่แท้จริงวิทยุชุมชน ถือได้ว่าเป็นนวัตกรรมใหม่ของประชาชนไทย แต่ในต่างประเทศได้มีการดำเนินกิจการวิทยุชุมชนมาก่อนแล้ว (กาญจนา แก้วเทพ, 2541, หน้า 6) กล่าวว่า “วิทยุชุมชนหรือที่อาจมีอีกชื่อหนึ่งว่า วิทยุท้องถิ่น ถือกำเนิดขึ้นมาเป็นครั้งแรกโดยสถานี ที่เมืองเบิร์กลีย์ รัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อปี พ.ศ.2491 (อายุกว่า 50 ปีแล้ว)

นอกจากนี้ยังมีวิทยุชุมชนตั้งอยู่ในทวีปต่างๆ ของโลกอีกหลายประเทศ เช่น ในประเทศแถบลาตินอเมริกา ทวีปอเมริกาใต้ ประเทศอังกฤษ เยอรมัน สวีเดน และประเทศแถบยุโรป ตะวันออก ในทวีปยุโรป ประเทศชิบับเว ประเทศแอฟริกาใต้ ในทวีปแอฟริกา ในทวีปเอเชียมีการจัดตั้งวิทยุชุมชนในประเทศญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ เวียดนาม อินเดีย และในประเทศไทย หากกล่าวโดยสรุปถึงความหมายของวิทยุชุมชน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. เป็นการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Communication) หมายถึงประชาชนต้องดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน คือ ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมบริหารจัดการผลิตรายการ และร่วมประเมินผล

2. เป็นสื่อแห่งประชาธิปไตย (Democratic Media) หมายถึง ทุกขั้นตอนต้องดำเนินการโดยถือเสียงส่วนใหญ่เป็นสำคัญ ตามปรัชญาในการดำเนินการว่า โดยประชาชน เพื่อประชาชน

3. เป็นของประชาชน คือ ประชาชนทุกคนในท้องถิ่นร่วมกันเป็นเจ้าของ

4. เป็นสื่อเพื่อสร้างความเข้มแข็งและความเจริญให้กับชุมชน (Media for Civil Society) หมายถึง เป็นสื่อที่ดำเนินการเพื่อสนองประโยชน์ของชุมชน ดังมีคำกล่าวที่ว่า “วิทยุชุมชนจะไม่ใช้สิ่งที่ทำเพื่อประชาชน แต่เป็นสิ่งที่ชุมชนทำเพื่อตนเอง”

5. เป็นสื่อของการเสียสละ (Donative Media) หมายถึง การดำเนินการต่างๆ ที่เกิดขึ้นในกิจการวิทยุชุมชน เป็นการดำเนินการอยู่บนพื้นฐานของการไม่มุ่งหวังผลตอบแทนในด้านรายได้ของสถานี และรายได้ของบุคลากรที่มีส่วนร่วม และอาจจะต้องเสียสละรายได้บางส่วน มากน้อยตามความสามารถ เพื่อร่วมกันจรรโลงสถานีวิทยุชุมชนให้ดำรงอยู่อีกด้วย จึงกล่าวได้ว่า วิทยุชุมชนคือ สื่อของการเสียสละ คือ

5.1 สละเวลาเพื่อเข้ามีส่วนร่วม สรุปปัญหา วางแผน ตัดสินใจ ดำเนินการประเมินผล

5.2 สละทางด้านทุนทรัพย์ เพื่อเป็นการสนับสนุนการดำเนินการ เช่น จัดหาพื้นที่ตั้งสถานี ซื้อเครื่องส่งและอุปกรณ์เป็นทุนในการดำเนินการสำหรับค่าไฟฟ้า ค่าซ่อมบำรุงอุปกรณ์ ค่าวัสดุสิ้นเปลือง รวมถึงค่าตอบแทนบุคลากร เจ้าหน้าที่ที่จำเป็น

5.3 สละความคิดโดยการแบ่งปันปัญญาความรู้เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์ เพื่อร่วมคิดร่วมแก้ปัญหาโดยไม่มีค่าตอบแทน

6. เป็นสื่อของประชาชนจำนวนมากที่มีโอกาสน้อย มีสิทธิมีเสียงน้อย หมายถึง เป็นสื่อของประชาชนระดับรากหญ้า (Grass Roots) ที่เป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ แต่ได้รับโอกาสและสิทธิที่ไม่เท่าเทียม เช่น ประชาชนที่อยู่ในชนบทห่างไกล ประชาชนที่ไม่อิงอยู่กับระบบอุปถัมภ์ ชนกลุ่มน้อยด้อยโอกาส

ในโลกแห่งข้อมูลข่าวสาร การสื่อสารผ่านสื่อมวลชนนับว่ามีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในส่วนต่างๆ ของโลก ต่างมีผลกระทบต่อส่วนอื่นๆ ด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการพัฒนาของเทคโนโลยีการสื่อสาร ที่ทำให้การรับส่งข่าวสารระหว่างคนเต็มไปด้วยความรวดเร็ว อีกทั้งมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง และทำให้สังคมคล้อยตามความคิดเห็นของสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่อง

นอกจากแนวคิดที่ผู้ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงจะต้องคำนึงในการนำวิทยุกระจายเสียงมาใช้เพื่อเป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้แล้ว เพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวประสบผลสำเร็จในขั้นต่อไป จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียกกฎหมาย ในการกำหนดการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้ดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน ด้วยเหตุผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ปัญหาทางกฎหมาย

เกี่ยวกับคลื่นความถี่กับสถานีวิทยุชุมชนและธุรกิจการโฆษณา ซึ่งมีบทบาทต่อการพัฒนา การให้การศึกษา อีกทั้งเป็นเครื่องมือเพื่อการเรียนรู้แก่ประชาชนในสังคมสำคัญ เพราะสามารถกระจายข่าวสาร ความรู้ และความบันเทิงได้อย่างรวดเร็ว ทิวถึง และไม่มีขีดจำกัด ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจจะศึกษาถึงปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับคลื่นความถี่ของสถานีวิทยุชุมชนและธุรกิจการ โฆษณาตามกฎหมายไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดชลบุรี และรองรับกฎหมายอื่นๆ ได้ อีกทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนางานบริหารการจัดผังรายการ รูปแบบรายการ การจัดรายการอย่างมีคุณภาพและการโฆษณาโดยมิได้มุ่งหวังผลกำไร ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับคลื่นความถี่ของสถานีวิทยุชุมชนและการโฆษณา เพื่อเป็นแนวทางในการใช้สื่อวิทยุชุมชนในการพัฒนาให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน บนภาวะของความไม่พร้อมในเรื่องพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ ความไม่พร้อมในด้านคณะกรรมการต่างๆ รวมถึงกฎหมายรองรับการดำเนินการ เป็นปัญหาในระดับโครงสร้างของชาติที่รัฐต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนการดำเนินการวิทยุชุมชนที่เกิดขึ้นในทั้งทุกภูมิภาค บนความไม่พร้อมนี้ส่งผลกระทบต่อทั้งการดำเนินการจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนมากน้อยเพียงใดเป็นสิ่งที่ควรศึกษาติดตาม ในภาวะที่เต็มไปด้วยเงื่อนไขข้อจำกัด โดยเฉพาะด้านกฎหมาย ประชาชนในระดับรากหญ้า จะกล้าแสดงความคิดเห็น กล้าแสดงเจตจำนงความต้องการในการใช้คลื่นความถี่เพื่อประโยชน์สาธารณะของตนหรือไม่ ดังนั้นการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งการดำเนินการจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนจะเป็นไปได้ในลักษณะใด ในระดับใด มีความเป็นวิทยุชุมชนตามหลักการสำคัญคือ ประชาชนสามารถเข้าถึงสื่อ(Access) มีส่วนร่วม (Participation) และจัดการด้วยตนเอง (Self Management) มากน้อยเพียงใด เป็นเรื่องที่ควรศึกษาติดตาม

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับคลื่นความถี่ของสถานีวิทยุชุมชนและธุรกิจการ โฆษณาตามกฎหมายไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดชลบุรี

2.2 เพื่อศึกษาวิวัฒนาการ แนวคิด ความหมาย ลักษณะของคลื่นความถี่ของสถานีวิทยุชุมชนและธุรกิจ โฆษณา : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดชลบุรี

2.3 เพื่อศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับคลื่นความถี่ของสถานีวิทยุชุมชนและธุรกิจการ โฆษณาตามกฎหมายไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดชลบุรี

2.4 เพื่อศึกษาการวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับคลื่นความถี่ของสถานีวิทยุชุมชน และธุรกิจการโฆษณาตามกฎหมายไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดชลบุรี

4.5 เพื่อศึกษาและค้นหามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับคลื่นความถี่ของสถานีวิทยุชุมชนและธุรกิจการโฆษณาตามกฎหมายไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดชลบุรี

3. สมมติฐานของการศึกษา

ถึงปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับคลื่นความถี่ของสถานีวิทยุชุมชนและธุรกิจการโฆษณาตามกฎหมายไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดชลบุรี เพื่อการแก้ไข ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับคลื่นความถี่ของสถานีวิทยุชุมชนรวมถึงภาคธุรกิจที่เข้ามาในพื้นที่วิทยุชุมชนโดยใช้คลื่นสาธารณะเพื่อแสวงหาผลประโยชน์

4. ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับคลื่นความถี่ของสถานีวิทยุชุมชนและธุรกิจการโฆษณาตามกฎหมายไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดชลบุรี” เป็นการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการดำเนินการสถานีวิทยุกระจายเสียงและธุรกิจการโฆษณาตามกฎหมายไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดชลบุรี โดยอาศัยการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากหนังสือบทความเอกสารกิจการวิทยุกระจายเสียงภาคประชาชนที่ถ่ายทอดของสถานีวิทยุชุมชน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบกับวิสัยทัศน์และความคิดเห็น อันได้แก่ ประชาชน และนักวิชาชีพวิทยุกระจายเสียง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวน 400 คน

5. วิธีดำเนินการศึกษา

5.1 ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดและรูปแบบในการดำเนินการกิจการสถานีวิทยุชุมชนและธุรกิจการโฆษณา โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

5.2 งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการใช้แบบสอบถามแบบวัดผลเพียงครั้งเดียว (One-shot Case Study) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชน และนักวิชาชีพด้านวิทยุกระจายเสียง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวน 400 คน

เพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับคลื่นความถี่ของสถานีวิทยุชุมชนและธุรกิจการโฆษณาตามกฎหมายไทย ตลอดจนรูปแบบในการดำเนินกิจการสถานีวิทยุชุมชนภาคประชาชนและการโฆษณาที่เหมาะสม

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

6.1 ทำให้ทราบความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับคลื่นความถี่ของสถานีวิทยุชุมชนและธุรกิจการโฆษณาตามกฎหมายไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดชลบุรี

6.2 ทำให้ทราบถึงวิวัฒนาการ แนวคิด ความหมาย ลักษณะของคลื่นความถี่ของสถานีวิทยุชุมชนและธุรกิจการโฆษณาตามกฎหมายไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดชลบุรี

6.3 ทำให้ทราบถึงปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับคลื่นความถี่ของสถานีวิทยุชุมชนและธุรกิจการโฆษณาตามกฎหมายไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดชลบุรี

6.4 ทำให้ทราบการวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับคลื่นความถี่ของสถานีวิทยุชุมชนและธุรกิจการโฆษณาตามกฎหมายไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดชลบุรี

6.5 สามารถนำมาตรการทางกฎหมายที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าไปใช้ในการแก้ไขปัญหากฎหมายเกี่ยวกับคลื่นความถี่ของสถานีวิทยุชุมชนและธุรกิจการโฆษณาตามกฎหมายไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดชลบุรี

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

7.1 รูปแบบสถานีวิทยุชุมชน หมายถึง ลักษณะความเป็นเจ้าของ วัตถุประสงค์เป้าหมาย การกำหนดกรอบนโยบาย การบริหารจัดการทางด้านเงินทุน บุคลากร และการกำหนดรูปแบบเนื้อหารายการ

7.2 กสช. หมายถึง คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ เป็นองค์กรอิสระ ทำหน้าที่ในการจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ตามกฎหมายไทย

7.3 กทช. หมายถึง คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรการจัดตั้งองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการในทางด้านโทรคมนาคม

7.4 สสวท. หมายถึง สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ในเรื่องการใช้คลื่นความถี่ โดยรัฐได้จัดสรรเวลาส่วนหนึ่ง

7.5 อ.ส.ม.ท. หมายถึง สถานีวิทยุกระจายเสียงขององค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย ให้กับประชาชนมีส่วนร่วมจัดรายการที่เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นของตน

7.6 กิจการสถานีวิทยุชุมชน หมายถึง กิจการซึ่งให้บริการส่งข่าวสารสาธารณะหรือรายการไปยังเครื่องรับที่สามารถรับฟังการให้บริการนั้นๆ ได้ ไม่ว่าจะส่งโดยผ่านระบบสายระบบคลื่นความถี่ ระบบแสง ระบบแม่เหล็กไฟฟ้าอื่น ระบบใดระบบหนึ่ง

7.7 ภาคประชาชน หมายถึง กลุ่มบุคคลหรือกลุ่มประชาชนในรูปแบบของสมาคม มูลนิธิหรือนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย ซึ่งมีได้เป็นหน่วยงานราชการหรือธุรกิจเอกชน ศึกษาคั้งนี้ภาคประชาชนจึงหมายถึง สมาคม มูลนิธิหรือนิติบุคคลตามกฎหมายดังกล่าวที่ได้แสดงเจตจำนงในการขออนุญาตใช้คลื่นความถี่เพื่อดำเนินกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียงโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการชุมชนและเพื่อการบริการสาธารณะ ทั้งนี้ต้องเป็นการดำเนินการโดยไม่แสวงหาผลกำไร

7.8 นักวิชาชีพด้านวิทยุกระจายเสียง หมายถึง นักวิชาชีพวิทยุกระจายเสียง ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ในการทำงานด้านการวิชาชีพวิทยุกระจายเสียง

7.9 การคาดการณ์ หมายถึง การพิจารณาสิ่งที่มาและเป็นอยู่เพื่อที่จะทำนาย หรือชี้บ่งถึงความเป็นไปได้ โดยอาศัยข้อมูลนั้นเป็นข้อเท็จจริงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต